

A voce piu ch'al ver drizzan li volti;
E cosi ferman sua opinione,
Prima ch'arte o ragion per lor s'ascolti

Dante Purg. XXVI, 121-123

ΠΟΙΗΤΗΣ ? ΦΙΛΟΣ ? ΣΟΦΟΛΟΓΙΩΤΑΤΟΣ

ΦΙΛ. ?πειτα ?π? τόσες ?μιλίες, ?ξέχασες κοιτάζοντας κατ? τ? Μοριά.

ΠΟΙΗΤ. ?λλ? πρέπει ν? ?ξέχασες κα? σύ, γιατί δ?ν μο? ?μιλο?σες παντελ?ς? ε?ναι πιθαν? ν? ?στοχαζόμασθε τ? ?δια πράγματα κα? ο? δύο? ?μπορε? ν? ?πέρασαν τρε?ς ?ρες ?φο? ? ?λιος ?μεσουράνησε, θέλουν ?κόμη τέσσερες γι? ν? θολώσουν τ? νερά, καί, ?ν θέλεις, ?μπορο?με ν? καθίσουμε ε?ς τούτη τ?ν πέτρα, κα? ν? ξαναρχινήσουμε.

ΦΙΛ. ?ς καθίσουμε? γλυκει? ? μυρωδι? το? πελάγου, γλυκ?ς ? ?έρας, κα? ? ο?ραν?ς ?συγνέφιαστος.

ΠΟΙΗΤ. Τ? πέλαγο ε?ναι ?λο στρωτό, κα? ? ?έρας λεπτότατος, κα? ?ποιος ?θελε ν? κινήσ? γι? τ? Μοριά, δ?ν ?μπορο?σε ν? κάμ? ταξείδι χωρ?ς ν? δουλέψουν ?κατάπαυστα τ? κουπιά.

ΦΙΛ. Τι σο? ?ρέσει περισσότερο, ? ?συχία τ?ς θαλάσσας, ? ? ταραχή;

ΠΟΙΗΤ. Ν? σο? π? τ?ν ?λήθεια, μο? ?ρεσε πάντα ? γαλήνη, ?πο? ?πλώνεται καθαρώτατη? τ?ν ?θεωρο?σα σ?ν τ?ν ε?κόνα το? ?νθρώπου, ?πο? ?πομακραίνει ?π? τ?ς ?νησυχίες το? κόσμου, κα? μ? ε?λίκρινεια φανερώνει ?σα ?χει μέσα του. ?λλ? ?φο? ?πέρασαν τ? καράβια μας γι? ν? π?νε στο Μεσολόγγι, μ? ?ρέσει περισσότερο ? ταραχή? ?φαίνονταν δύο δύο, τρία τρία, κα? ?ξάνοιγες λευκ? τ? κατάρτια ?π? τ? φουσκωμένα πανιά, λευκ? ?π? το?ς διασκορπισμένους ?φρο?ς τ? κύματα, τ? ?πο?α μ? μία βουή, ?πο? λ?ς κα? ?ταν χαρ?ς, ?ναγάλλιαζαν ε?ς τ? πέλαγο το? ?ονίου, κα? ?συντρίβονταν ε?ς τ? γιαλ? τ?ς Ζακύνθου.

ΦΙΛ. Τ? θυμο?μαι καλά? κα? τόσοσ ?ταν ? κρότος, κα? τόση ? ?νακάτωσι το? πελάγου, ?πο? σ? ?παραμέρισα, γι? ν? ?ποφύγουμε τ? ?άντισμα, ?πο? ?ποπάνου μας ?σταλοβολο?σε ? θάλασσα.

ΠΟΙΗΤ. Φαίνεται ?τι ?κε? πέρα ο? δικοί μας δ?ν ?χουν τόση δυσκολι? ν? βρέχονται μ? τ? α?μα τους, ?σιν ?χουμε ?με?ς ν? νοτισθο?με ?π? ?λίγες σταλαγματι?ς θαλασσινές.

ΦΙΛ. ?τοιμάζεσαι πάλι ν? ξανακοιτάξ?ς κατ? τ? Μορι?, κα? ν? ξανασωπάσ?ς... ?γκαλ? ?γ? ?χω τ?ν τρόπο ν? σ? κάμω ν? ?μιλ?ς ?ποτε θέλω.

ΠΟΙΗΤ. ?κατάλαβα? θέλεις ν? ?μιλήσουμε γι? τ? γλ?σσα? μήγαρις ?χω ?λλο στο νο? μου, πάρεξ ?λευθερία κα? γλ?σσα; ?κείνη ?ρχισε ν? πατ? τ? κεφάλια τ? τούρκικα, τούτη θέλει πατήσ? ?γλήγορα τ? σοφολογιωτατίστικα, κα? ?πειτα ?γκαλιασμένες κα? ο? δύο θέλει προχωρήσουν ε?ς τ? δρόμο τ?ς δόξας, χωρ?ς ποτ? ν? γυρίσουν ?πίσω, ?ν κανέναν Σοφολογιώτατος κρώζ? ? κανέναν Το?ρκος βαβίζ?? γιατ? γι? ?μ? ε?ναι ?μοιοι κα? ο? δύο.

ΦΙΛ. Βέβαια ε?ναι ?χθροί μας κα? ο? δύο? μ? κανε?ς ν? θυμηθ? τ? λόγια το? Λόκ? ? ? γλ?σσα ε?ναι ?να μεγάλο ποτάμι, ε?ς τ? ?πο?ον ?χουν ?νταπόκρισι τ? ?σα γνωρίζει ? ?νθρωπος, κα? ?ποιος δ?ν τ?ν μεταχειρίζεται καθ?ς πρέπει, κάνει ?,τι το? βολέσ?, γι? ν? κόψ? ? ν? ?μποδίσ? το?ς δρόμους, μ? τ? μέσον τ?ν ?ποιών τρέχει ? πολυμαθεία. ?ποιος κάνει λοιπ?ν α?τ? μ? ?πόφασι θεληματική, πρέπει ο? ?λλοι ν? τ?ν στοχάζωνται ?χθρ?ν τ?ς ?ληθείας κα? τ?ς πολυμαθείας.

ΠΟΙΗΤ. Τ? λές; ?ς πότε θ? πηγαίνει ?μπρ?ς α?τ? ? ?πόθεσι; ?νας λα?ς ?π? τ? ?να μέρος ν? ?μιλ? σ? ?ναν τρόπο, ?λίγοι ?νθρωποι ?π? τ? ?λλο ν? ?λπίζουν ν? κάμουν τ?ν λα?ν ν? ?μιλ? μίαν γλ?σσαν ?δικήν τους!

ΦΙΛ. Γι? κάποιο καιρ? ? ?πόθεσι θέλει ?κολουθήσ?? ? ?λήθεια ε?ναι καλ? θεά, ?λλ? τ? πάθη το? ?νθρώπου συχνότατα τ?ν νομίζουν ?χθρήν. Κάποιοι γνωρίζουν τ?ν ?λήθεια, ?λλ? ?πειδ? γράφοντας ε?ς ?κε?νον τ?ν τρόπον τ?ν σκοτείν?ν ?πόχτησαν κάποια φήμη σοφίας, τ?ν ?κολουθο?ν, κα? ?ς ε?ναι σφαλερός.

ΠΟΙΗΤ. Λοιπόν είναι ξιοπαρόμοιαστοι μ' τους ανθρώπους, ο' πο'οι γι' ν' ζήσουν
πουλο'ν φαρμάκι.

ΦΙΛ. Περιγράφει τ' ργαστήρι ν'ς π' α'το'ς Σέϊκσπηρ ξαίρετα κα' θέλω ν' σο'
ξαναθυμίσω τ' λόγια του, γιατί, τ' ληθεί', μο' ξαναθυμο'ν τ'ν τρόπον, ε'ς τ'ν πο'ον
ε'ναι γραμμένα τ' βιβλία τ'ν Σοφολογιώτατων. ' κρέμονταν π' τ' πατερ' το'
φτωχότατου ργαστηρίου μία ξεροχελ'να, ν'ας κροκόδειλος χερωμένος, κα' λλα
δερμάτια σχήμων ψαρι'ν' ταν τριγύρου πολλ' συρτάρια δειαν' μ' πιγραφές, γγε'α
π' χοντρόπηλο πράσινο, ταν φο'σκες, ταν βρωμόχορτα παληωμένα, κακομοιριασμένα
δεμάτια βο'ρλα, παλη' κομμάτια π' διαφόρων λογι'ν ατρικά, ρη' σπαρμένα δ' κ'
κε', γι' ν' προσκαλέσουν τ'ν γοραστή [3](#).

ΠΟΙΗΤ. Βλέπω π' μακρυ' ναν Σοφολογιώτατον' πιθυμ' γι' τ'ν συχία μου κα' γι' τ'
δική σου, κα' γι' τ' δική του, ν' μ'ν λθ' κοντ' μας.

ΦΙΛ. Τ' πιθυμ' πολύ; σ' θυμώνεις πάρα πολύ.

ΠΟΙΗΤ. Θυμώνω γιατί ε'μαι στενεμένος ν' ξαναπ' τ' πράγματα, πο' επαν τόσες φορ'ς
τ' λλα θνη, κα' δίχως φέλεια ν' τ' ξαναπ'. Ο' Γάλλοι λαβαν φιλονικεία γι' τ'
γλ'σσα, κα' τελείωσε ε'ς τ'ν ποχ'ν το' Δαλαμβέρτ' τ'ν λαβαν ο' Γερμανοί, κα' '
πιτς δωσε τ' παράδειγμα τ'ς λήθειας' τ'ν λαβαν ο' ταλοί, κα' μ' τόσο πε'σμα,
πο' μήτε τ' παράδειγμα το' ψηλότατου Ποιητ' ε'χε φθάσει γι' τότε ν' το'ς
καταπείσ'. σύχασαν τέλος πάντων, γράφοντας τ' γλ'σσα το' λαο' τους, τ' σοφ' θνη,
κα' ντ' κε'νες ο' λειν'ς νησιυχίες ν' μ'ς ε'ναι παράδειγμα γι' ν' τ'ς ποφύγουμε,
πέσαμε ε'ς χειρότερα σφάλματα. Τέλος πάντων ο' Σοφολογιώτατοι κείνων τ'ν θν'ν
θελαν ν' γράφεται μία γλ'σσα, πο' ταν μία φορ' ζωνταν' ε'ς τ' χείλη τ'ν νθρώπων;
κακ' πρ'γμα βέβαια, κα' ν' ταν ληθιν' δυνατόν' γιατί δυσκολεύει τ'ν ξαπλωσι τ'ς
σοφίας' λλ' ο' δικοί μας θέλουν ν' γράφουμε μία γλ'σσα, ' ποία μήτε μιλιέται, μήτε
λλες φορ'ς μιλήθηκε, μήτε θέλει ποτ' μιληθ'.

ΦΙΛ. ' Σοφολογιώτατος ρχεται κατ' μ'ς.

ΠΟΙΗΤ. Καλὲς τὸ δέχθηκες μὲ τὴν ὑπομονή σου! γὰρ δὲν θέλω λόγια μὲ ἀτόν. Κοίτα πῶς τρέχει! Τὸ πηγούνι του σηκώνει τὴν ἑκρή, ὥστε νὰ θέλε νὰ νωθὸ μὲ τὴ μύτη. ὦ νὰ γέγονταν ὡ νωσι, καὶ τόσο σφιχτὴ, ποῦ νὰ μὲν μπορὲ πλέον νὰ νοιξὲ τὸ στόμα του, γιὰ νὰ φωτίσῃ τὸ γένος!

ΣΟΦ. ὦφαγα τὴν κόσμον, φίλτατε, γιὰ νὰ σὲ ἐρῶ; ὦτρεχα, ὦπως εἶναι τὸ χρέος ὅντος καλὸ πατριώτη νὰ τρέχει, ὦταν εἶναι ἐν κίνδυνον ὡ δόξα τοῦ γένους; ὦνα βιβλίο θέλει τυπωθῇ ὦγλήγορα, γραμμένο ἐν τῇ γλῶσσᾳ τοῦ λαοῦ τῶς Ἀλλάδας, ὦποῦ λέγει κακὸ γιὰ ὡμῶς τοῦ σοφοῦς, καὶ μὲς κακοφαίνεται.

ΦΙΛ. Γιατί σοὺ κακοφαίνεται;

ΣΟΦ. Γιατὶ πολλὰ μυαλὰ εἶναι σωστά, καὶ πολλὰ ὦχι; καὶ ὦσα δὲν εἶναι σωστά, ὦμπορεῖ νὰ ὦπατηθῇ. Εἶναι τόσοι χρόνοι ὦποῦ σπουδάζω γιὰ τὸ κοινὸν ὦφελος τῶς πατρίδας μου, καὶ δὲν ὦπιθυμοῦσα νὰ ὦβγουν ὦλλοι νὰ μὲ τυφλώσουν τοῦς ὦνθρώπους. ὦλθα σὲ ὦσέ, ὦποῦ εἶσαι σοφὸς καὶ σὺ, γιὰ νὰ νωθοῦμε μὲ ὦσους συλλογίζονται καλὰ, καὶ νὰ καταπλακώσουμε ἀτὴν τὴν βάρβαρον συγγραφέα.

ΦΙΛ. Καὶ ποῖος εἶναι ὡ συγγραφέας;

ΣΟΦ. Δὲν μὲς εἶπαν τὸ ὦνομά του; μὲς εἶπαν ὦπῶς εἶναι ὦνας νέος, ὡ ποῖος γιὰ τὴν κοινὴ γλῶσσα βαστάει πάντα τὸ σπαθὶ στο χέρι, καί, ὦπῃ τὸ μάνητα τὸ μεγάλη, ὦμποροῦμε νὰ ὦποῦμε ὦπῶς ὦκαταστήθηκε ὦλλος Ἀῶας μαστιγοφόρος.

ΠΟΙΗΤ. Λοιπὸν πάρε τὸ μέτρα σου, μὲ λάχῃ; καὶ στον θυμὸ του σκοτώσῃ πρόβατα καὶ ἀτός, καὶ ὦντροπιασθῇ.

ΣΟΦ. ὦς ὦντροπιασθῇ; γιὰ ἀτὴν δὲν μὲ μέλει; μὲ μέλει γιὰ τὸ κοινὸν ὦφελος.

ΠΟΙΗΤ. Καὶ τὸ ὦφελος;

ΣΟΦ. ? γλ?σσα σο? φαίνεται ?λίγη ?φέλεια; μ? τ? γλ?σσα θ? διδάξ?ς τ? κάθε πρ?γμα?
λοιπ?ν πρέπει ν? διδάξ?ς πρ?τα τ?ς ?ρθ?ς λέξεις.

ΠΟΙΗΤ. Σοφολογιώτατε, τ?ς λέξεις ? συγγραφέας δ?ν τ?ς διδάσκει, μάλιστα τ?ς μαθαίνει
?π? το? λαο? τ? στόμα? α?τ? τ? ?ξέρουν κα? τ? παιδιά.

ΣΟΦ. (Μ? μεγάλη φωνή). Γνωρίζεις τ? ?λληνικά, Κύριε; τ? γνωρίζεις, τ? ?σπούδαξες ?π?
μικρός;

ΠΟΙΗΤ. (Μ? μεγαλύτερη). Γνωρίζεις το?ς ?λληνας, Κύριε; το?ς γνωρίζεις, το?ς ?σπούδαξες
?π? μικρός;

ΦΙΛ. ?δέλφια, μ?ν ?ρχιν?τε ν? φωνάζετε, γιατ? βρισκόμασθε ε?ς τ? δρόμο, κα? ? ?ληθιν?
σοφία λέει τ? δίκαιόν της μ? μεγαλοπρέπεια, κα? χωρ?ς θυμούς.

ΣΟΦ. (Χαμηλώνοντας τ? φων? κα? προσπαθώντας ν? φαν? μεγαλόπρεπος). ?λήθεια, φίλε?
?τσι ?κανε κα? ? Σωκράτης.

ΠΟΙΗΤ. ?παράλλαχτα! Θυμήσου τ? ?νομα, γιατ? ?μπορε? ν? χρειασθ?. ?στόσο σο?
ξαναλέγω ?τι ? διδάσκαλος τ?ν λέξεων ε?ναι ? λαός.

ΣΟΦ. Το?το μο? φαίνεται πολ? παράξενο? ?νας ?π? το?ς σοφώτερους το? ?θνους μας
?γραψε ?τι, γι? ν? γράφουμε μ? τ? λόγια το? λαο?, πρέπει κα? μ? το?ς στοχασμο?ς το?
λαο? ν? συλλογιζώμασθε.

ΠΟΙΗΤ. Α?τ? ε?ναι τέκνα στραβόκορμα ?ν?ς πατέρα ε?μορφότατου. ? Κονδιλλι?κ ε?χε
?πε? ?π?ς ? λέξι ε?ναι τ? σημε?ο τ?ς ?δέας? δ?ν ?φαντάσθηκε ?μως ποτ? ?π?ς ?σοι
?χουν τ?ς ?διες λέξεις ?χουν το?ς ?διους στοχασμούς? τ? νομίσματα ε?ς τ?ν τόπον, ε?ς

τ'ν πο'ον ζ'ς, χουν τ'ν δ'ια τιμή? μ? λον το'το ε'ς τ? χέρια μου δ'ν ξίζουν, γιατ? δ'ν ξέρω ν? τ? ξοδιάζω, ε'ς τ? χέρια σου ξίζουν λίγον περισσότερο, γιατ? ξέρεις κα? τ? ο'κονομε'ς, κα? ε'ς τ? χέρια ν'ς τρίτου ε'ς λίγον καιρ? πληθαίνουν. ν? ταν α'τ? ληθινό, λ'οι ο? ν'θρωποι ν'ς τόπου πρεπε ν? χουν το'ς δ'ιους στοχασμούς? διαφέρουν μ'ως ε'ς α'τούς, π'ως διαφέρουν ε'ς τ'ς φυσιογνωμίες? κα? ν? κατ? δυστυχ'αν το? γένους κανέναν Σοφολογιώτατος τρελλαινότουν, ε'ναι πιθαν? ν? ξεθύμ'αινε τ'ν τρέλλα του μ? τ? δ'ια λόγια, πο? το συνειθισμένος ν? λαλ'? κα? γι? το'το ε'ναι σωστ? πρ'γμα ν? π?, τι συλλογίζεται σ'ν κ? σένα;

ΣΟΦ. Σ? το'το τ? στερνό, φρόνιμα μίλησες? τ'ς λέξεις μ'ως το? λαο? ν? μεταχειριζόμασθε ε'ναι γ'γνωστο πρ'γμα.

ΠΟΙΗΤ. Τ? νάντιο ε'ναι γ'γνωστο. Ε'ς τ? περιστάσεις βρισκόμασθε, ε'ς τ? περιστάσεις βρίσκεται γλ'σσα μας; βγ'κε κόμα κανέναν μεγάλο συγγραφέα ν? μ'ς ε'ναι παράδειγμα, ? πο'ος ν? ε'γένισε ληθιν? τ? λόγια της, ζωγραφίζοντας μ? α'τ? ε'κόνες κα? πάθη;

ΣΟΦ. ... σ'ν τ'ν μ'ηρο, χι βέβαια..

ΠΟΙΗΤ. Πολ? ψηλ? π'ήδησες, φίλε. Πές μου λοιπ'ν π'ς πρέπει ν? πορευθο'με;

ΣΟΦ. Πρέπει ν? τρέξουμε ε'ς τ'ς μορφ'ς τ'ν λ'ληνικ'ν λέξεων, κα? ν? πάρουμε σ'ες μ'πορο'με, κα? κάποιες π? τ'ς δικές μας, πο? δ'ν ε'χαν ο? Παλαιοί, ν? τ'ς σύρουμε στην παλαι? μορφή.

ΠΟΙΗΤ. Γιατί;

ΣΟΦ. Γιατ? α'τ'ς ο? λέξεις ε'ναι ε'γενικότερες.

ΠΟΙΗΤ. Πες τ'ν λήθεια, ε'ναι βλαβη? συνείδησί σου, ν? μο? λ'ς τέτοια;

ΣΟΦ. ?βλαβη, μ? τ?ν ?γάπη το? ?λικ?νος!

ΠΟΙΗΤ. Φριχτότατος ?ρκος! κα? βεβαιώσου ?π?ς μο? ταραίζει τ? σωθικά. ?γ? σο? λέγω ?στόσο, ?π?ς ?χεις πλακωμένην τ?ν κρίσιν ?π? τ?ν κόπον, ?πο? ?καμες, γι? ν? τ?ς μάθ?ς, κα? ?πειδ? παρατηρ? ?π?ς ?σε?ς ?λοι ?λπίζετε ν? φωτίστε τ? γένος μ? τ? ?λφαβητάρι στ? χέρι, σ? ?ρωτ? πο?ο ?λφαβητάρι ε?ναι ε?γενικώτερο τ? ?δικό μας, ? τ? ?ταλικό;

ΣΟΦ. ?σο γι? το?το... τ? γράμματα κάθε ?λφαβηταριο? ?χουν τ?ν ?διαν ε?γένεια.

ΠΟΙΗΤ. ?γουν δ?ν ?χουν καμμίαν ?φ? ?αυτο? τους. ?ταν ε?ναι σκόρπια κα? ?νακατωμένα, τί δηλο?ν; ?ρχεται ? τυπογράφος, τ? διαλέει, τ? βάνει ε?ς τάξι, κα? τ? μάτι διαβάζει? Ο?ρανός, Μ?ρκος Μπότσαρης, Σοφολογιώτατος. Ε?ς τ?ν πρώτη λέξι, σκύφτω τ? κεφάλι μου, ?ναδακρύζω στ? δεύτερη, κα? ε?ς τ?ν τρίτη, γελ? γι? χρόνους. τ? ?διο ?π?ς γι? τ?ς λέξεις? ? ε?γένειά τους κρέμεται ?π? τ?ν τέχνη, μ? τ?ν ?ποιαν τ?ς μεταχειρίζεσαι.

ΣΟΦ. ?ποιαν τέχνην κα? ?ν μεταχειρισθ?ς, ο? λέξεις τ?ς τωριν?ς ?λλάδας ε?ναι διεφθαρμένες... Τ? μ? κοιτάζεις χωρ?ς ν? ?μιλ?ς;

ΠΟΙΗΤ. Κοιτάζω τ?ς ?σπρες τρίχες τ?ς κεφαλ?ς σου.

ΣΟΦ. ?μμ? τί ?χουν ν? κάμουν μ? τ?ς λέξεις;

ΠΟΙΗΤ. ?χουν ν? κάμουν μ? τ?ν καιρό. ? καιρός, ?πο? ?ρχισε ν? σο? κάν? σεβάσμια τ? μαλλιά, διαφθείρει ?λα τ? πράγματα το? κόσμου, κα? τ?ς γλ?σσες ?κόμα, κα? ?σύχασε.

ΣΟΦ. Τ? ε?γένεια ?μπορο?ν ν? ?ξουν ο? λέξεις μας, ?ν ε?ναι διεφθαρμένες;

ΠΟΙΗΤ. Τ?ν ε?γένειαν, ?πο? ε?χαν ο? ?γγλικές, πρ?ν γράψ? ? Σέϊκσπηρ, ?πο? ε?χαν ο? γαλλικές, πρ?ν γράψ? ? ?ασίν, ?πο? ε?χαν ο? ?λληνικές, πρ?ν γράψ? ? ?μηρος, κα? ?λοι τους ?γραψαν τ?ς λέξεις το? καιρο? τους. Κάθε γλ?σσα πρέπει ?ξ ?νάγκης ν? ?χ? λέξεις ?π? ?λλες γλ?σσες? κα? ? ε?γένεια τ?ν γλωσσ?ν ε?ναι ?σ?ν τ?ν ε?γένεια τ?ν ?νθρώπων? ε?γεν?ς ?σύ, ε?γεν?ς ? πατέρας σου, ? πάππος σου ε?γενής, ?λλ? πηγαίνοντας ?μπρ?ς βρίσκεις βέβαια τ?ν ?νθρωπον, ?πο? ?παιζε τ? φλογέρα βόσκοντας πρόβατα.

ΣΟΦ. ?γ? δ?ν λέγω ν? γράφουμε καθαυτ? ?λληνικά, ?γκαλ? ?πρεπε ν? κάνουμε χίλιες ε?χ?ς γι? ν? ξαναζήσουν ?κε?να τ? λόγια.

ΠΟΙΗΤ. ?γ? δ?ν κάνω καμμία, γι? ν? μ?ν χάνω καιρό? κα? τ? ζω? το? Ματουσάλα ν? ?μουν βέβαιος ?π?ς θ? ζήσω, δ?ν ?νοιγα στόμα γι? τέτοιες ε?χές, ο? ?πο?ες φέρνουν τ? ?διο ?φελος, ?πο? φέρνουν τ? κλάϊματα στ? σώματα τ?ν νεκρ?ν. Ο? ε?χές, ?πο? κάνω ε?ναι γι? ν? ξαναζήσ? ? σοφία, κα? ? σοφία δ?ν θέλει ξαναζήσ? ποτέ, ?σο γραφεται μ? τ?ν τρόπον τ?ν ?δικόν σας. ?λαβα πάντα τ? δυστυχία ν? στοχάζωμαι μ? τ?ν Σωκράτη τ?ς λέξεις ?σ?ν τ?ς σφυριές? τ? α?τί σου Πυθαγορίζει στ?ς παλαιές, τ? δικό μου κα? το? γένους στ?ς τωρινές.

ΣΟΦ. Κα? πο?ος ?μπορε? ν? μο? ?μποδίσ? ν? διορθώσω, καθ?ς θέλει ? Κορα?ς, τ?ς λέξεις μας μ? τ? σχήματα τ?ς παλαι?ς;

ΠΟΙΗΤ. Γι? πο?ο δίκαιο θέλεις ν? κάμ?ς τέτοια διόρθωσι;

ΣΟΦ. Γιατ? ? διόρθωσι μι?ς γλώσσας νέας πρέπει ν? γείνη μ? τ?ν ?δηγία τ?ς μητρός της? ?λη ? ?λλάδα λέγει μάτι, ?με?ς πρέπει ν? διορθώσουμε, κα? ν? ?πο?με ?μμάτιον? λέγει κρεβάτι, πρέπει ν? ?πο?με κρεβάτιον.

ΠΟΙΗΤ. ? πρόταση α?τη ?μοιάζει τ?ν τρέλλαν κάποιων ?νθρώπων, ?πο? ?χουν τ? φαινόμενα τ?ς φρονιμάδας.

ΣΟΦ. Τ? ?ννοε?ς ν? ?π?ς;

ΠΟΙΗΤ. ?ννο? ν? ε?π?, ?τι μ? ?λον ?πο? ? πρότασι φαίνεται ?π?ς περιέχει κάποιο δικαίωμα, ?ν τ?ν ?ξετάξης καλά, δ?ν περιέχει κανένα, κα? ε?ναι ?νάντια ε?ς τ? παραδείγματα τ?ν ?λλων ?θν?ν.

ΣΟΦ. Το?το ?πιθυμ? ν? μο? ?ποδείξ?ς.

ΠΟΙΗΤ. Μετ? χαρ?ς? κα? τόσο προθυμότερα σο? τ? ?ποδείχνω, ?σο συλλογίζομαι ?π?ς το?το ε?ναι τ? πρ?το θεμέλιο, ε?ς τ? ?πο?ο ?ψώνεται τ? μεγάλο χτίριο τ?ς γλώσσας σας, ? ?ποία, μ? τ? θέλημά σου, ε?ναι βαρβαρώτατη, ?πως θέλει σο? τ? ?ποδείξω ε?ς τ? ?ξ?ς. ? διαφθορ? τ?ς μορφ?ς τ?ν λέξεων, λέγει ? Γιβελέν, ε?ναι τρι?ν λογι?ν? ? ?λλάχνουν τ? φωνήεντα, ? ?λλάχνουν τ? σύμφωνα, ? ?λλάχνουν τοποθεσία τ? ψηφία, ?πο? συνθέτουν μίαν λέξι. Το?το γίνεται ε?ς κάθε γλ?σσα, ?πο? γεννιέται ?π? ?λλην. Παρατήρησε τ? γλ?σσα τ?ν Λατίνων, τ? γλ?σσα τ?ν ?σπαν?ν, τ? γλ?σσα τ?ν Γάλλων, τ? γλ?σσα τ?ν ?ταλ?ν. Σύγκρινέ τες μ? τ? γλ?σσα ?πο? τ?ς ?γέννησε, κα? θέλει ?δ?ς φανερώτατην τ?ν ?λήθειαν, ?πο? σο? λέγω. Τώρα ?ς πάρουμε τ?ν πρ?το στίχο το? Δάντη, κα? ?ς τ?ν διορθώσουμε κατ? τ?ν τρόπο, ?πο? σε?ς ?ποφασίσετε ν? μεταχειρισθ?τε? Nel mezzo del cammin i nostra vita. ? ?ταλικ? γλ?σσα δ?ν ε?ναι καθαυτ? θυγατέρα τ?ς Λατινικ?ς, ε?ναι ?γγονή της? ?ς κάμουμε τ? διόρθωσι μ? τ?ν ?διαν ?πιδεξιότητα, μ? τ?ν ?ποία τ?ν κάνετε ?σε?ς ε?ς τ? γλ?σσα σας? Nel, ε?ναι βάρβαρο, πρέπει ν? ?πούμε in, - mezzo, ?κε?να τ? δύο zz ε?ναι βάρβαρο, πρέπει ν? ?πο?με medio. - Del, τίποτε. - Cammin, κάθου γύρευε πόθεν ?ρχεται? ?λλ? θέλει μεγαλοψυχία? ?ς τ? λατινίσουμε? Cammini. - nostra, πρέπει ν? ?πο?με nostrae. - vita, πρέπει ν? ?πο?με vitae. νά, διορθωμένος ? στίχος κα? φωτισμένο τ? γένος! In medio cammini nostrae vitae.

ΣΟΦ. Το?το ε?ναι γελο?ον.

ΠΟΙΗΤ. Κα? τ? ?δικά σας τάχα ?λλοιώτικα ε?ναι; Ε?ναι ?παράλλαχτα τ? ?δια. Κα? τόνον ?νόητος ?ταν ? Δάντης ν? μ?ν ?ξεύρ? κα? α?τ?ς κατ? ?ναλογία ν? κάμ? στ? γλ?σσα του τέτοια διόρθωσι; Ο? στίχοι του ο? λατινικο? δ?ν ε?ναι βέβαια ε?μορφοι, ?πως μ? τ?ν Βιργίλιο, ?πο? ?λον τ?ν ε?χε στο νο? του, δ?ν ?θελε πολ? τέτοιες διόρθωσεις ν? τ?ς κάμ?. Γιατ? δ?ν τ?ς ?καμαν ο? Γάλλοι; γιατί? δ?ν τ?ς ?καμαν ο? Λατ?νοι; Κα? π?ς ?μπορούσαν ν? τ?ς κάμουν; ?ς πάρουμε τ?ν ?στερη λέξι, κα? ?ς ?δο?με ?ν ?μπορ? ποτ? ν? ξεβαρβαρωθ?. Ε?παμε vitae, ?ντ? γι? vita? ?λλ? ξεβαρβαρώθηκε ε?ς τέτοιον τρόπο; ?χι, Σοφολογιώτατε? ? μορφ? τ?ς λέξης ?πесе ?π? μίαν βαρβαρότητα ε?ς ?λλην? τ? vitae ε?ναι διεφθαρμένο κα? α?τ? ?π? τ? θαυμαστό σου τ? βίος, τ? ?λληνικό? τ? βίος λοιπ?ν ε?ναι ? πρωτότυπη μορφή, Κα? ? ?ληθιν? ε?γενική; Πο?ος τ? ε?πε; Πο?ος ξεύρει ν? σο? τ?

ἤπῃ; τῇ ῥῆσιν, τῇ ἰσορροφίᾳ τῇ στοχάζεσθαι ἐγγενικώτερο ἢ τῇ φιλίᾳ, τῇ ῥῆσιν λέγω, μὴ τόσες ἄλλες λέξεις, δὲν εἶναι μήτε ἑλληνικόν, γὰρ τῇ οὐκ εἶναι ξένο, καὶ μοναχὴ ἡ κατάληξις τοῦ εἶναι ἑλληνική; Καὶ ἴσως καθὼς βλέπεις, Σοφολογιότατε, ῥῆμα, ῥῆμα, ἢ σὲ στενεύω νῦν ἡμιλήσῃς τοῦ ὅδε μὲν γλῶσσα, καὶ ἔμπορος νῦν μοῦ ψάλλῃς μὲν τὴν Δάντην: *La lingua ch'io parlai fu tutta spenta* ⁴ ἢ γὰρ σοὶ ἠποκρίνομαι: ἡμίλει μὲν τῇ νοήματι, γὰρ νῦν μὲν βαρβαρίζεις!

ΣΟΦ. ...λοιπόν;

ΠΟΙΗΤ. Λοιπὸν τοῦ λαοῦ τῇ ἑλλάδας ῥῆς τῇ λέξεις...

ΣΟΦ. (κοκκινίζοντας). Πάντα τὴν λαὸν μοῦ βγάνεις ἔξω γὰρ διδάσκαλο! ποῦος τῇ εἶπε ποτέ!

ΠΟΙΗΤ. Πολλοὶ τῇ εἶπαν, πολλοί. ἡ Βάκων λέγει, δὲν θυμολογῶμαι ἐν τῇ μέρος, ἢτι εἶναι κάποιοι ἄνθρωποι, οἳ ἰσορροφῶνται ἢ τῇ πράγματα ἐπώθησαν ῥῆ, καὶ ἴσως στοχάζεσθαι ἢ τῇ δὲν ἐπώθηκε τίποτε.

ΣΟΦ. Σὲ παρακαλῇ νῦν μοῦ ἢ τῇ ποῦος τῇ εἶπε;

ΠΟΙΗΤ. ἤκουε, Σοφολογιότατε, Καὶ τὴν ῥῆμαξέ; *Is qui omnium eruditorum testimonio totiusque iudicio Graeciae cum prudentia et acumine et venustate et subtilitate tum vero eloquentiae (ἢ τῇ Σοφολογιότατε; eloquentiae), varietate, copia, quam se cumque in partem dedisset omnium fuit facile princeps* ⁵.

ΣΟΦ. Ποῦος; ἢ πῆς μου ποῦος, νῦν ἢ συχάσουμε.

ΠΟΙΗΤ. Θυμήσου τῇ ῥῆμα, ἢ ποῦ ἢ μελέτησες προτιήτερα, γὰρ τῇ τώρα χρειάζεται.

ΣΟΦ. Ποῖος, ὦ Σωκράτης;

ΠΟΙΗΤ. ὦ ὅδιος; καὶ ὁπείδ᾽ σὺ βλέπω καὶ ὁχνίζεις ἐξ ὧ τῷ νόμῳ τοῦ, νῦν σὺ θερίσω καὶ μὲν
τῷ λόγιᾳ τοῦ [6](#);

«ὦ λκ. Οἶμαι ὁ γῶγε; ὦλλ᾽ γοῦν πολλοὶ οἱ τῷ ἐσθῶν (ὁ πολλοῦ) διδάσκειν σπουδαιότερα
τοῦ πεττεῦειν. - Σωκ. Ποῖα ταῦτα; - ὦ λκ. Οἶον καὶ τῷ ὁλληνίζειν παρὰ τούτων ὁ γῶγε
ὁ μαθόν; καὶ οἷκ ὦν ὁχοίμι ὁ μαυτοῦ ἐπεὶ νῦν διδάσκαλον, ὦλλ᾽ ἐξ αὐτοῦ ὁ ναφέρω, οἷς σὺ
φῶς οἷ σπουδαίους ἐναι διδασκάλους. - Σωκ. ὦλλ᾽ ὦ γενναῖε, τούτου μὲν ὁ γαθοῦ
διδάσκαλοι οἷ πολλοί, καὶ δικαίως ὁ παινοῦντ᾽ ὦν αὐτῶν ἐξ διδασκαλίαν. - ὦ λκ. Τί δῆ; -
Σωκ. ὦ τι ὁχουσι περὶ αὐτά, ὦ χρῶ τοῦ ὁ γαθοῦ διδασκάλους ὁ χεῖν.»

ΣΟΦ. ...Μὲν λάχ᾽ καὶ ὁ ννοεῖ τίποτε ὦλλο;

ΠΟΙΗΤ. ὦσύ, ὦποῦ ἐσσαι ὁ ὁλληνιστής, μοῦ κανεῖς ὦμ᾽ τέτοια ὁ ρωτήματα; ἐναι δουλεῖ
ὁ δική σου.

ΣΟΦ. Δὲν σοὶ λέγω τῷ ὁ ναντίο... Εἰ μορφότατα λόγια!

ΠΟΙΗΤ. Εἰ μορφότατο νόημα! Ναι, εἰ μορφότατο νόημα: ὦμ᾽ τί ὁ θελες; νῦν γράφ᾽ τῷ λέξεις
τῷ κεφαλῷ τοῦ καθέναν; μὲν ποῖο δικαίωμα; μὲν τῷ δικαίωμα, ὦπου δίνει τῷ πνεῦμα καὶ ὦ
μάθησι; Καλὸ, λοιπόν; ὦνας, ὦποῦ ὁ χεῖ πνεῦμα καὶ μάθησι, φτειάνει μορφῷς λέξεων καθῷς
θελήσ᾽, ὦνας ὦλλος κάνει, τῷ ὦδιο, ὦνας τρίτος κάνει χειρότερα, καὶ ἐξ ὦλίγον καιρῷ δὲν
ὁ χουμε παρὰ σκοτάδια πυκνότατα. Γι᾽ τοῦτο ὦ φύσι τῷ πραγμάτων ὁ θέλησε νῦν
γεννιοῦνται τῷ λόγια ὦπ᾽ τῷ στόμα ὦχι δύο καὶ τρεῖν ὦνθρώπων, ὦλλ᾽ ὦπ᾽ τοῦ λαοῦ τῷ
στόμα; καὶ ὦ φιλοσοφία ὦγροίκησε αὐτῶν τῷ θέλησί της, καὶ τῷ ὦκήρυξε στους
ὦνθρώπους. ὦσο μὲν γι᾽ αὐτό, ὦποῦ ὦποπτεύεσαι, ὦπῶς νῦν ἐναι ὦλλο τι ὦπ᾽ ὦ, τι σημαίνουν
τῷ λόγια, γι᾽ νῦν ὦφήσ᾽ κάθε ὦμφιβολία νῦν σοὶ ὦπ᾽ πόσοι Κλασικοὶ ὦξαναεῖπαν τῷ ὦδιο
πρῶγμα.

ΣΟΦ. ὦχι, ὦχι, μὲν μελετήσ᾽ κανέναν, γιὰ τῷ ὦ Πλάτων ὦξίζει γι᾽ ὦλους τους, καὶ γι᾽ ὦσους
ὦ γεννηθῶν.

ΠΟΙΗΤ. Δικαία κρίσι? ?λλ? ? προφητεία τ?ν ?περβαίνει.

ΣΟΦ. ?γ? πιστεύω το? Πλάτωνος, περσότερο ?π? ?σα δικαιώματα ?μπορε? κανε?ς ν? προβάλ? παρ? ν? ?μφιβάλλω στ? λόγια του, κάλλιο ν? τρελλαθ?, κα? ?θελε τ?όντι τρελλαθ?, ?ν ?μφίβαλλα. ?γκαλά... τέτοιο πρ?γμα μο? κάνει μεγάλην ?γανάκτησι στ?ν ψυχή μου... Ε?σαι γεννα?ος;

ΠΟΙΗΤ. Κα? ?ν δ?ν ε?μαι, ? ?κολουθώντας τ? παραδείγματα τόσων ?λλων, προσπαθ? ν? φαίνωμαι τέτοιος.

ΣΟΦ. ?! ε?σαι τέτοιος βέβαια, ε?σαι τέτοιος!

ΠΟΙΗΤ. Ε?χαριστ?, κα? ?ς ε?ναι ? πρώτη φορ? ?πο? μ? βλέπεις.

ΣΟΦ. (?μιλώντας ?γαλινά). Πιστεύεις ?π?ς ? Πλάτων (Θεέ μου, συγχώρεσέ με!) ? Πλάτων, λέγω, ? ?διος, ?πο? τ? ε?πε, πιστεύεις ?π?ς ?γραφε καθ?ς ?μιλε? ? λαός;

ΠΟΙΗΤ. Δ?ν τ? πιστεύω? κα? πο?ος τ? πιστεύει;

ΣΟΦ. Τ? πιστεύουν ?σοι ε?ναι τ?ς χυδαϊκ?ς φατρίας.

ΠΟΙΗΤ. Στρεβλ? πρ?γμα.

ΣΟΦ. Τ? ?λεγες ?ως τώρα σ? ? ?διος;

ΠΟΙΗΤ. Τίποτε ?π? α?τά. ?με?ς δ?ν ε?παμεν ?κόμη π?ς πρέπει ν? γράφουμε τ? γλ?σσα?
?ως τώρα, ε?πα, κα? σο? ?πόδειξα, ?π?ς ο? μορφ?ς τ?ν λέξεων, ?ταν ε?ναι κοινές, δ?ν
ε?ναι ?ποκείμενες ν? ?λλάζονται ?π? κανέναν, μ? πρόφασι διόρθωσης? κα? τίποτε ?λλο.

ΣΟΦ. Κα? τ? λόγια το? Πλάτωνος γιατί μο? τ? ?νέφερες;

ΠΟΙΗΤ. Γι? ν? καταπεισθ?ς ?π?ς τ? σημασία τ?ν λέξεων ? λα?ς τ?ν διδάσκει το?
συγγραφέα.

ΣΟΦ. Τ? σύγγραμμα λοιπ?ν θ? ε?ναι κάθε ?λλο πρ?γμα ?π? το? λαο? τ?ν ?μιλία.

ΠΟΙΗΤ. ?χι κάθε ?λλο πρ?γμα? ?κε?νο, ?πο? λέγει ? Βάκων γι? τ? φύσι, δηλαδή, ?π?ς ?
φιλόσοφος, γι? ν? τ?ν κυριέψ?, πρέπει πρ?τα ν? τ?ς ?ποταχθ?, ?μπορε? κανε?ς ν? τ? ?π?
γι? τ? γλ?σσα? ?ποτάξου πρ?τα στ? γλ?σσα το? λαο?, καί, ?ν ε?σαι ?ρκετός, κυριέψέ την.

ΣΟΦ. Α?τ? δ?ν τ? καταλαβαίνω π?ς γίνεται.

ΠΟΙΗΤ. Νά, π?ς γίνεται. ?π? τ? παραδείγματα, πο? θέλει σο? ?ναφέρω, θέλει φανερωθ?
π?ς ? συγγραφέας πότε στ?ς φράσεις του ?κολουθάει τ?ν λαό, πότε ?χι? π?ς ? μορφ? τ?ν
λέξεων, ?πο? μεταχειρίζεται ? λαός, δ?ν ?λλάζεται ?π? τ?ν συγγραφέα? π?ς κάθε λέξι γι?
ν? λάβ? ε?γένεια, δ?ν χρειάζεται ?λλο παρ? ? τέχνη το? συγγραφέα? ?ν παίρνω τ?
παραδείγματα ?π? το?ς ξένους, μ? μ? ?λέγχ?ς? γιατ? τ? φταιξιμο δ?ν ε?ναι δικό μου?
Quando fui desto innanzi la dimane, pianger senti? fra ?l sonno i miei figliuoli ch?eran con
meco, e dimandar del pane [2](#). Παρατήρησε, σ? παρακαλ?? ? τ? θυμ?σαι ?λο ?κε?νο τ?
μεγάλο θα?μα τ?ς Τέχνης, τ?ν Ο?γολ?νο; το?τα τ? λόγια σου ?γγίζουν τ?ν ψυχή;

ΣΟΦ. Μάλιστα.

ΠΟΙΗΤ. ?δ? δ?ν ε?ναι μεταφορ? καμμία, ?δ? δ?ν ε?ναι καμμία φράσι δεινή, κα? ε?ς
τούτους το?ς τρε?ς στίχους ? Ποιητ?ς ?κολούθησε τ?ν λαό? μάλιστα ε?ναι καλ? ν?

παρατηρήσουμε ?π?ς ?κε?νο τ? con meco, ?πο? ο? ?ταλο? τ? βρίσκουν σωστότατο, δ?ν ?μπορε? ν? προέρχεται παρ? ?π? τ?ν κοιν? λαό, γιατί? ? συγγραφέας ?φ? ?αυτο? του δ?ν τολμάει ν? κάμ? κα? ?ς πρ?ς το?το, θυμήσου τ? δ? το? ?μήρου [8](#), τ? ca? το? Δάντη, κα? ?λλα τέτοια πλ?θος, καί, γι? ν? πληροφορηθ?ς ?π?ς ? συγγραφέας δ?ν ε?ναι ?κε?νος ?πο? τ? πλάττει, βάλε κα? ?σύ, κατ? μίμησιν, ?ντ? γι? ψωμί, ψ?, ν? ?δο?με τί ?πόκρισι λαβαίνεις ?π? το?ς ?λλους.

ΣΟΦ. Ε?ς πο?ες περιστάσεις ? ποιητ?ς δ?ν ?κολουθάει στ?ς φράσεις του τ?ν λαό;

ΠΟΙΗΤ. Ε?ς πολλές? ?μως κα? ε?ς α?τ?ς πρέπει ο? φράσεις του ν? ?χουν καποίαν ?ναλογία μ? τ?ς ?λλες, ?πο? ?πάρχουν? ed essa e l'altre mossero a sua danza, e quasi velocissime faville, mi si velar di subita distanza [9](#). ? Στο?ς πρώτους δύο στίχους, ο? φράσεις το? ποιητ? ε?ναι φράσεις το? λαο?, στ?ν τρίτον ?χι, κα? ?χει τέχνην καλ?ν ? μορφ? τ?ν λεξεων, μ? ?λον το?το ε?ναι πάντοτε ? ?δια ? lo venni in loco d? ogni luce muto [10](#)

- α?τ? ? φράσι δ?ν ε?ναι το? λαο?, τ? λόγια ?μως τ? καταλαβαίνει, γιατί? ε?ναι ?δικά του.

ΣΟΦ. Δός μου κανένα παράδειγμα, γι? ν? καταλάβω ε?ς τί τρόπον ο? λέξεις, ?πο? φαίνονται χυδαϊκές, ?μπορο?ν ν? ε?γενισθο?ν.

ΠΟΙΗΤ. Ε?θύς? ?χι ποτ? ?λλάζοντας μορφή. ?λλ? ?πές μου ?σ? πρ?τα, - sollevo, peccator, capo, pasto, forbendo, capelli, α?τ? τ? λόγια σο? φαίνονται ε?γενικά;

ΣΟΦ. Τ? τρία τ? στερν? μο? φαίνονται πολ? χυδα?α.

ΠΟΙΗΤ. La bocca sollevo dal fiero pasto - quel peccator, forbendola a? capelli - del capo ch'elli avea di retro guasto [11](#). Τώρα ?κε?νο τ? forbendo, ?κε?νο τ? pasto σο? φέρνουν φρίκη ? ?χι;

ΣΟΦ. ?

ΠΟΙΗΤ. Νά, λοιπόν, ἦν ἤχ' ἡ ψυχὴ, ἀσθάνεσαι ἥτις ἔτσι μεταχειρισμένα τὰ λόγια δὲν εἶναι χυδαῖκά; ἦν δὲν ἤχ' ἡ, μήτε τὰ φαντάσματα τῆς ποιήσεως βλέπεις, μήτε τὰ πάθη ἀσθάνεσαι, καὶ μὴ τὴν πρόληψι, ἥτοι ἤχεις, τὰ λόγια σοὶ φαίνονται χυδαῖκά.

ΣΟΦ. ὦ βάσι λοιπόν, εἴς τὴν ἥτις πρέπει νὰ καλλωπίσουμε τὰ γλῶσσα μας, ἦντιν νὰ εἶναι ὡς ἑλληνικὴ, θέλεις νὰ εἶναι ὡς τωρινή;

ΠΟΙΗΤ. ὦς ἥποφάσεως.

ΣΟΦ. Καὶ πῶς ἔμπορεῖ νὰ γείνη αὐτό; Εἶναι τόσες διάλεκτοι στὴν ἑλλάδα καὶ δὲν ἔκουμάσθε ἥνάμεσώ μας.

ΠΟΙΗΤ. Πόσες διάλεκτοι; Πόσες; Κύττα καλὰ, μὴ σὲ ἥπατήσῃ ἡ διαφορὰ τῆς προφορῆς, ἦν κρίνεις τῆς διαλέκτους τῆς ἑλλάδας; δέκα λόγια, ἥτοι ἥμεῖς ἔχουμε ἑλλοιώτικα ἥτις ἥκεῖνα, ἥτοι ἔχουν εἴς τὴν Μοριά, τί πειράζουν; ἥπειτα, πῶς εἶναι τοῦτες οἱ μεγάλες διαφορές; ἥμεῖς λέμε πατερό, καὶ ἥλλοι λένε πάτερο, ἥμεῖς λέμε ματία, καὶ ἥλλοι λένε ματιά, ἥμεῖς λέμε ἥέρας, καὶ ἥλλοι λένε ἥγέρας, ἥμεῖς ἔμποροῦνε, καὶ ἥλλοι λένε ἔμποροῦν; τὰ διαφορὰς εἶναι τοῦτες; δὲν ἔκουμάσθε ἥναμεσώ μας; ἥφησε νὰ τὰ λέγουν οἱ ἥταλοί, οἱ ἥποῖοι ἥληθινὸν δὲν ἔκουνται. ἥλαβες ξένον δοῦλον ποτέ;

ΣΟΦ. Τοῦς δούλους μου βγάνεις ἥξω;

ΠΟΙΗΤ. ἥποκρίσου, γιατί δὲν ἥξέρεις πῶς ἥποβλέπει ὡς ἥρώτησί μου.

ΣΟΦ. ἥλαβα.

ΠΟΙΗΤ. ἥταν ἥμιλοῦσαν τοῦς ἥκαταλάβαινες;

ΣΟΦ. ?

ΠΟΙΗΤ. ?ποκρίνομαι ?γώ? ?γ? ?λαβα δούλους ξένους, ?ναν ?π? τ? Μάνη, κα? τ?ν ?καταλάβαινα ?ξαίρετα? ?ναν ?π? τ? Γαστούνι, ?ναν ?π? τ?ν ?λυμπο, ?ναν ?π? τ? Χιό, ?ναν ?π? τ? Φιλιππούπολι, κα? το?ς ?καταλάβαινα ?ξαίρετα? ?κουσα ν? ?μιλο?ν ?νθρώπους ?π? τ? Μεσολόγγι, ?π? τ?ν Κωνσταντινούπολη κα? τ? λοιπά, κα? το?ς ?καταλάβαινα τόσο, ?πο? σχεδ?ν ?λεγα ?πως ε?ναι ?π? τ?ν τόπο μου.

ΣΟΦ. ?μμ? α?το? ?ταν ?μαθέστατοι ?λοι.

ΠΟΙΗΤ. ?ταν? κα? ? Χριστόπουλος, ?πο? ε?ναι κάθε ?λλο παρ? ?μαθέστατος, γράφει μ? τ?ς λέξεις α?τ?ν.

ΣΟΦ. Κα? α?τ?ς ο? λέξεις...

ΠΟΙΗΤ. Κα? α?τ?ς ο? λέξεις ε?ναι ο? ?διες, μ? τ?ς ?πο?ες βρίσκεις γραμμένη τ? Βοσκοπούλα, ποίημα, ?πο? δ?ν ε?ναι γυναικα ν? μ? γνωρίζω, κα? ?χει στ? ?άχη του χρόνους διακοσίους. Ε?δαμε τ? Κλέφτικα τυπωμένα, κα? γνωρίζουμε κα? ?λλα ?π? α?τά, κα? ?παρατηρήσαμε ?π?ς δ?ν ?χουν μία λέξι, ?πο? ν? μ? σ?ζεται στ? Ζάκυνθο.

ΣΟΦ. Κα? ? φτώχεια τ?ς γλώσσας δ?ν σο? φέρνει σύγχυσι καμμία;

ΠΟΙΗΤ. Πρ?τον μέν, δ?ν ?κουσα ποτ? ?π?ς ? φτώχεια μι?ς γλώσσας ε?ναι ?ρκετ? δικαιολόγημα, γι? ν? τ?ν ?λλάξουν ο? σπουδα?οι? δεύτερον δέ, πο?ος ?ποφάσισε ?π?ς ε?ναι φτωχή;

ΣΟΦ. ?λοι ο? σοφο? το? ?θνους.

ΠΟΙΗΤ. Σοφοί; ?ς ε?ναι? κα? ο? σοφο? δ?ν σο? φαίνονται ?π?ς ?μπορο?ν ν? κάνουν λάθος;

ΣΟΦ. Ε?ναι ε?κολώτερο ν? λανθάνεσθε ?σε?ς.

ΠΟΙΗΤ. Ν? ?ταν το?το ζήτημα σκοτειν? κα? καινούριο, ?σως? ?λλ? ε?ναι καινούριο; ε?ς τ?ν ?ποχ? το? Δάντη δ?ν ?κινήθηκε κάτι παρόμοιο; ?λοι ο? σοφοί, καθ?ς το?ς κράζεις ?σύ, ?κείνου το? καιρο?, δ?ν ?κατάτρεξαν τ?ν Δάντη; δ?ν το? ?λεγαν ?π?ς ? γλ?σσα ε?ναι διεφθαρμένη, δυστυχισμένη, φτωχή, κα? ?π?ς δ?ν ε?ναι ?ξία ν? τ? γράψ? ?νθρωπος, ?πο? ?χει σοφία; δ?ν α?θάδιασαν ν? τ?ν φωνάξουν ?π?ς ?πρεπε ν? διπλώσουν μ? τ? συγγράμματά του τ? πιπέρι; Τί λοιπ?ν μο? φέρνεις ?ξω το?ς σοφούς, γι? ν? μ? τρομάξης; δ?ν ε?χαν ε?ς το?το περισσότερη γν?σι ?π? το?ς φιλοσόφους ο? χυδα?οι ?νθρωποι, ο? ?πο?οι ?τραγουδο?σαν στο?ς δρόμους το?ς στίχους του; Ε?ναι τώρα ?νας στην Ιταλία ?πο? ν? μ? σπουδάζ?, γι? ν? μάθ? τ? γλ?σσα το? Δάντη;

* * * [12](#)

ΣΟΦ. ?γ? σ? βεβαιώνω ?τι πολεμ? γι? τ?ν ?λήθεια, κα? ?χι γι? τίποτε ?λλο.

ΠΟΙΗΤ. (Πιάνοντας φιλικ? τ? χέρι το? Σοφ.) Τίμια λόγια σο? ?βγ?καν ?π? τ? στόμα? κα? ?γ? κα? ?σ? πολεμο?με γι? τ?ν ?λήθεια? ?λλ? συλλογίσου καλά, μήπως κυνηγώντας τ?ν ?λήθειαν ε?ς ?κε?νον τ?ν τρόπο, ?πατηθ?ς, σφίγγοντας ε?ς τ?ν κόρφο σου τ? φάντασμά της. ?λα στ? νο? σου, στοχάσου πόσο κακ? κάνει ? γλ?σσα ?πο? γράφετε? ?ς πότε θ? ?κολουθο?ν ν? μ?ς κλαίγουν ο? ξένοι, κα? ν? μ?ς ξαναθυμο?ν τ?ς δόξες τ?ν παλαι?ν μας, γι? ν? μας α?ξήσουν τ?ν ?ντροπή; «? δάφνη κατεμαράνθη», ?φώναξε ? γεννα?ος, πικρότατα κα? ?ληθιν? λογία! Ναι! ?λοιμόνον! ? δάφνη κατεμαράνθη! ?ρχεται ? ξένος κα? βρίσκει ?κόμη ζωνταν?ς πολλ?ς συνήθειες τ?ς ?λιάδος? ?κόμη ο? γυνα?κες λ?γουν τ? μυρολόγια ε?ς τ? λείψανα, κα? τ? φιλο?ν? ?κόμη ? γέρος στ? δυστυχιά του χτυπάει τ? μέτωπό του μ? τ? δυό του χέρια, κα? τ? σηκώνει στον ο?ρανό, ?σ?ν ν? ?θελε ν? τ?ν ?ρωτήσ?, γι?τ? ?πесе τέτοια συμφορ? στο κεφάλι του? ?κόμη γυμνώνει τ? βυζί της ? μάνα κα? ξαναθυμάει το? παιδιο? της τ? γάλα, ?πο? το? ?δωσε? ?κόμη ? δο?λος κάνει ?ρκον ε?ς τ? ψωμί, ?πο? τ?ν ?θρεψε. ?μως ? ξένος δ?ν ?χει ?λλα ?δικά μας ν? μουρμουρίσ? στ? χείλια του παρ? «Μ?νιν ?οιδε θεά», γι?τ? ? δάφνη κατεμαράνθη. Κα? τώρα, ?πο? ξαναγίνεται νίκη στ? Μαραθ?να, δ?ν σ?ζεται φων? ?νθρώπου ν? ξανακάμ? στ? γλ?σσα μας ?ρκον, «Μ? τ?ς ψυχές, ?πού ?χάθηκαν πολεμώντας!» γι?τ? ? δάφνη κατεμαράνθη (? ποιητ?ς κλαίει).

ΣΟΦ. (γελάει) Σ? παρακαλ? ν? θυμηθ?ς τ? λόγια τ? πικρ? ?πο? μο? ε?πες.

ΠΟΙΗΤ. Συγχώρεσέ με? ?χω ε?κολο τ? χε?λο κα? δ?ν ?χω κακ? τ?ν καρδιά? συγχώρεσέ με, σο? λέγω.

ΣΟΦ. ?Π?ς ?π?ς τ? ξαστόχησα ?λα.

ΠΟΙΗΤ. ?χι ?λα, ?δελφ? ?γαπημένε, μ? τ? μνήμη το? Μπότσαρι, μ? τ? ξαστοχήσ?ς ?λα! Τόσοι πατέρες ?χουν ε?ς τ? διδασκαλία σου τ? παιδιά τους, κα? ?λπίζουν ν? τ? κάμ?ς ?σπίδες τ?ς πατρίδας, κα? μ?ν θέλ?ς ν? πάρης τ? κρ?μα στο λαιμό σου. Δ?ν ε?ναι ?ντροπ? ν? φανερώσ? ?λλος ?νθρωπος ?π?ς ?σφαλε, μάλιστα θέλ? σ? ?παινέσ? κάθε γεννα?ος, κα? ?γ? σο? δίν? στο μέτωπο τ? φιλ? τ?ς ε?ρήνης.

ΣΟΦ. ?με?ς, ?με?ς θέλει σηκώσουμε το?ς στύλους τ?ς γλώσσας, τώρα ?πο? ? ?λευθερία...

ΠΟΙΗΤ. Δ?ν ?ποφέρεσαι πλέον! ?σε?ς, ?σε?ς θέλει σηκώσετε το?ς ?δίους στύλους, ?πο? ?στησε περνώντας ?π? τ?ν Παλαιστίνην ? Σέσωστρις! δ?ν ?ποφέρεσαι πλέον! ?σ? ?μιλε?ς γι? ?λευθερία; ?σύ, ?πο? ?χεις ?λυσωμένον τ?ν νο?ν σου ?π? ?σες περισπωμένες ?γράφθηκαν ?π? τ?ν ?φεύρεσι τ?ς ?ρθογραφίας ?ως τώρα, ?σ? ?μιλε?ς γι? ?λευθερία; Ε?δαμε τ? ?φελος, ?πο? ?κάμετε μ? τ? φ?τα σας ε?ς τ?ν ?πανάστασι τ?ς ?λλάδας? ?κούσαμε ποιητάδες ?νοήτους, ?που ?θελαν ν? ?θανατίσουν το?ς ?ρωες κα? ο? ?παινεμένοι ?ρωες δ?ν ?καταλάβαιναν λέξι? ?κούσαμε πεζο?ς σκοτεινόμυαλους, ο? ?πο?οι ?προσπαθο?σαν ν? ?νάψουν φλόγα πολέμου ε?ς τ?ν λαό, κα? ?ρχινο?σαν μ? τ? λέξ? Προτροπή. Κα? π?ς; ?λα?ς τ?ς ?ώμης ?τρεχε ν? ?κούσ? τ?ν Κικέρωνα, γιαν? δ?ν ?καταλάβαινε τίποτε; γιαν? δ?ν ?καταλάβαινε τίποτε, ?διώρθωνε ?λα?ς τ?ν Δημοσθένη, ?πο?ος ?παιξε ?πιταυτο? μ? τ? λέξι σφαλμένη; γιαν? δ?ν ?καταλάβαινε τίποτε ?θαύμασε, ?ταν ?διάβασε τ?ν ?στορία του ? Ηρόδοτος, κ? ?κλαιγε ?στόσο ?κούγοντάς την ? Θουκυδίδης, ?πο? ?ταν δεκατρι?ν χρόνων; κα? γιαν? δ?ν ?καταλάβαιναν τίποτε, ?κφωνο?σαν ο? Σπαρτιάτες, τρέχοντας ε?ς τ?ν μάχη, τ? πολεμικ? τραγούδια το? Τυρταίου, κα? α?σθάνονταν τραγουδώντας κα? ?λλην ψυχ? μ?ς στ? στήθια τους; ? νέοι συμμαθητάδες μου, π?ς ?μπορε?τε ν? λάβετε ποτ? ?λπίδα ν? τραγουδήσουν κα? τ? ?δικά σας, ??ν σ?ς τρυπο?ν τ? α?τι? ο? διδάσκαλοί σας μ? βρώματα, μ? θούριον, κα? μ? παρόμοια; ? Σοφολογιώτατοι! α?τ? ε?ναι τ? μαθήματα, ?πο? το?ς δίνετε, κα? θέλετε ν? το?ς φωτίσετε! τόσο κάνει ν? το?ς φωτίσετε μ? μία φούχτα στάχτη στ? μάτια! Σ?ς δίνω

?μωσ τ?ν ε?δηση ?τι ?τέλειωσε τ? βασιλείον σας ε?ς τ?ν ?λλάδα μ? τ?ν Τούρκων τ? βασιλείο. ?τέλειωσε, κα? ?σως ?ναθεματίστε τ?ν ?ρα τ?ς ?παναστάσεως? ?χι, ?χι, ? Ε?ρώπη, ?πο? ?χει προσηλωμένα ε?ς ?μ?ς τ? μάτια της, γι? ν? ?δ? τ? κάνουμε τώρα, ?πο? συντρίβουμε τ?ς ?λυσες τ?ς σκλαβι?ς δ?ν θέλει μας ?δ? ποτ? ν? ?ποταχθ?με ε?ς τριάντα τυράννους ξυλίνους!

ΦΙΛ. Σώπα γιατί? μαζώνεται ? λαός.

ΠΟΙΗΤ. Δ?ν μ? μέλει, ?ς μαζωχθ?? μάλιστα ?ς μαζωχθ? ? λα?ς τ?ς ?λλάδας ?λης, γι? ν? τ?ν ?κούσ? ? Σοφολογιώτατος π?ς ?μιλε?? ?ς μαζωχθ?, γι? ν? τ?ν φωνάξω ?σο δύναμαι δυνατότερα, πόσο ε?ναι ?δικημένος ε?ς τ? σκ?πτρο τ?ς γλώσσας, τ? ?πο?ον το? ?δωκε ? φύσι. ?γνώρισε τ? δύναμι α?το? το? σκήπτρου ? Σωκράτης, τ?ν ?γνώρισε ? Κικέρων, τ?ν ?γνώρισε ? Σπερόνης, τ?ν ?γνώρισαν ?λοι ο? σοφο? κάθε ?θνους, κα? κάθε καιρο?, κα? το?τος θέλει ν? τ? ?δράξ? ?π? τ? χέρια του, ν? τ? τσακίσ? κα? ν? το? δώσ? ?λλο βρυκολακίστικο!

ΣΟΦ. ?λλά, Κύριε...

ΠΟΙΗΤ. ?λλά, Κύριε, δ?ν θέλει τ? τσακίσετε ποτέ? ο? ?νδρε?οι θέλει τ? μεταχειρισθ?ν ε?ς τ?ν πλάτη σας, καθ?ς ? ?δυσσέας ?μεταχειρίσθηκε τ? δικό του ε?ς τ?ν πλάτη το? Θερσίτη.

ΣΟΦ. ?λλά, Κύριε...

ΠΟΙΗΤ. ?λλά, Κύριε, δ?ν ?ξέρεις τι συλλογίζεσαι. Ν? ?λλάξ?ς τ? γλ?σσα ?ν?ς λαο?! Σ?ρε, λοιπόν, τριγύρισε τ?ν ?λλάδα, σ?ρε ναύρης τ?ν κόρη, κα? ?πές της μ? τι λόγια πρέπει ν? λέγ? ?τι ? ε?μορφότερη ε?μορφία το? κορμιο? της ε?ναι ? τιμή? ?με να?ρης το?ς πολεμάρχους, ψηλάφησέ τους τ?ς λαβωματιές, κα? πές τους ?τι πρέπει ν? τ?ς λ?ν τραύματα? ?με να?ρης τ?ν ?σπρομάλλη, ? ?πο?ος θυμάται πόσον α?μα μ?ς ?ρούφηξεν ? ?λ?ς, κα? ?πές του μ? τ? λόγια πρέπει ν? παρασταίν? βρέφη, παρθένες, γέροντες ?δικοσκοτωμένους ?ξήντα χιλιάδες? ?με να?ρης το?ς δυστυχέστατους Χι?τες, ο? ?πο?οι παραδέρνουν ?δ? κ? ?κε?, κα? ?ταν κουρασθ?ν κάθονται, ?σως, ε?ς κανένα ?ρημο ?κρογιάλι κα? ψάλλουν μ? λόγια ?δικά τους, «?π? τ?ν ποταμ?ν Βαβυλ?νος ?κε? ?καθίσαμε κα? ?κλαύσαμε».

ΣΟΦ. ?λλά, Κύριε...

ΠΟΙΗΤ. ?λλά, Κύριε, δ?ν σ? ?φίνω ν? ?μιλ?ς πλέον. ?λλην ?γνοια, δ?ν ?χετε παρ? ν? διακονεύετε λέξεις μ? τ? κεφάλια σας? κα? τ? κεφάλια σας ε?ναι ?λαλα κα? ξερά, ?σ?ν τ? κρανία, ?πο? κοιμούνται στ? χώματα. Θέλει ?λλο παρ? λέξεις διακονεμένες γι? ν? ?φελήσ?ς ?ναν λαό, ? ?πο?ος πολεμάει γι? τ?ν ?λευθερία, ?πο? ?χασε ?π? α??νες, κα? κάνει τέρατα! Ε?ναι δύο φλόγες, διδάσκαλε, μία στο νο?, ?λλη στ?ν καρδιά, ?ναμμένες ?π? τ? φύσι ε?ς κάποιους ?νθρώπους ο? ?πο?οι ε?ς διάφορες ?ποχ?ς διαφορετικ? μέσα μεταχειρίζονται γι? ν? ?πολαύσουν τ? ?δια ?ποτελέσματα? κα? ?π? τ? γ? πετιούνται στον ο?ρανό, κα? ?π? τ?ν ο?ραν? πετιούνται στον ?δη, κα? ζωγραφίζουν ε?κόνες κα? πάθη, παρόμοια μ? ?κε?να, ?πο? ε?ναι σπαρμένα ?π? τ? φύσι στον κόσμο? κα? ?γαπο?ν κα? σέβονται, κα? λατρεύουν τ?ν τέχνη τους, ?σ?ν τ? πλέον ?κριβ? πρ?γμα τ?ς ζω?ς, κα? ?μοιώνονται μ? τ? συμβεβηκότα, ?πο? περιγράφουν, κα? κάνουν το?ς ?λλους κα? γελο?ν, κα? κλαίουν, κα? ?λπίζουν, κα? φοβο?νται, κα? δειλιάζουν, κα? ?νατριχιάζουν, κα? δ?ν ?φίνουν ?ναίσθητες παρ? τ?ς πέτρες κα? σέ.

ΣΟΦ. (?μιλώντας ?γλήγορα). Καλά, καλά, ?λλ? ?λίγοι γνωρίζουν τ?ν παλαι?ν ?ρθογραφία.

ΠΟΙΗΤ. Χαίρετε, λοιπ?ν, θε?οι τόνοι, ?ξε?ες, βαρε?ες, περισπωμένες! χαίρετε ψιλές, δασε?ες, στιγμές, μεσοστιγμές, ?ρωτηματικές, χαίρετε! ? κόσμος τρέμει τ? δύναμι ?ας, κα? ο?δ? ποιητής, ο?δ? λογογράφος ?μπορε? ν? γράψ? λέξι, χωρ?ς πρ?τα ν? σ?ς ?ποταχθ?. ?σε?ς ?μπνεύσετε, πρ?ν γεννηθ?τε, τ?ν ?μνηρο, ?ταν ?τραγουδο?σε τ?ν ?λιάδα, τ?ν ?δύσσεια, το?ς ?μνους, κα? ? λα?ς τ?ς ?λλάδας τ?ν ?περικύκλωνε κα? τ?ν ?καταλάβαινε? ?σε?ς τ?ν ?μπνεύσετε, ?ταν περιγράφ? τ?ν ?ποχαιρετισμ? το? ?κτορος ε?ς τ?ν ?νδρομάχη, κα? τ? τέκνο του τ?ν φοβ?ται κα? κρύβεται? ?σε?ς τ?ν ?μπνεύσετε, ?ταν περιγράφ? τ?ν δυστυχημένον βασιλέα τ?ς Τρωάδας, ?που παγαίνει στον ?χιλλέα, κα? πέφτει στ? πόδια του, κα? το? φιλε? τ? χέρια, ?πο? το? ε?χαν ?λίγο πρωτύτερα σκοτώσει τ? ?κριβώτερό του παιδί? ?σε?ς ?μπνεύσετε τ?ν Δάντη, ?ταν ?τραγουδο?σε τ?ν Ο?γολίνο μ? μίαν δύναμι, ?πο? δ?ν βρίσκω παρομοίαν ε?ς ?λη τ?ν ποιήσι τ?ν παλαι?ν? ?σε?ς τ?ν Σέϊκσπηρ, ?ταν ?παράσταινε τ?ν Λέαρ, τ?ν ?μλετ, τ?ν ?τέλλο, τ?ν Μάκβεθ, κα? ?νατριχιάζεν ?λος ? κόσμος τ?ς ?γγλίας? ?σε?ς τ?ν ?ασίν, ?σε?ς τ?ν Γοέθ, ?σε?ς τ?ν Πίνδαρο, ?πο? ?ταν στενοχωρημένος ?π? το?ς σοφολογιώτατους το? καιρο? του ν? το?ς κράζει κοράκους. Κοράκοι, ?λοι κοράκοι ?ληθινοί, κα? χειρότεροι ?π? τ?ν κόρακα, ?πο? ?βγ?κε ?π? τ?ν Κιβωτό, κα? ?θρεφότουν ?π? τ? λείψανα, ?πο? ε?χε ?φήσει ? κατακλυσμ?ς το? Κόσμου.

Διονύσιος Σολωμός - Διάλογος

Συντάχθηκε απο τον/την Μάνος Στεφανάκης
Παρασκευή, 05 Νοέμβριος 2010 18:35

ΣΟΦ. (κοιτάζει στ' μάτια τ'ν ποιητ' κα' φεύγει).

ΦΙΛ. Ε'μαι βέβαιος 'τι το' φαίνεται 'π'ς σ' 'χαιρέτησε, τόσο ε'ναι καταζαλισμένος! δ'ν 'ξέρει τ' ν' 'ποκριθ', 'μως δ'ν τ'ν 'κατάπεισες. Τρέχει ν' ξαναπ' 'λλο' τ' ε'ναι γλ'σσα διεφθαρμένη.

ΠΟΙΗΤ. (Κυττάζοντας κατ' τ' Μορι'). ' 'λιος 'χει συναγμένες τ'ς 'στερινές του 'χτίνες 'κε'.

ΦΙΛ. Θυμήσου τ' λόγια τ'ς Θείας Γραφ'ς? ν' μ' σ' ε'ρ' θυμωμένον ' 'λιος 'πο' πέφτει.

ΠΟΙΗΤ. 'γιώτατα λόγια! κα' προσπαθ', στ' ζωή μου, ν' τ' θυμω'μαι, 'σον δυνατ'ν περισσότερο? 'λλ' κάθε φορά, 'πο' φιλονεικήσω μ' το'ς Σοφολογιώτατους, ο' 'πο'οι προσπαθ'ν ν' τυφλώσουν τ' γένος, τέτοια λόγια μο' βγαίνουν 'λότελα 'π' τ' νο'.

ΦΙΛ. 'χεις προσηλωμένα τ' μάτια σου 'κε', κα' τόσο 'ναμμένος ε'σαι στ' πρόσωπο, κα' τόσο σο' τρέμουν τ' μέλ', 'πο' φαίνεται 'π'ς 'τοιμάζεσαι ν' π'ς 'κε' πέρα ν' πολεμή'ς.

ΠΟΙΗΤ. Μο' πονε' ' ψυχή μου? ο' δικοί μας χύνουν τ' α'μα τους 'ποκάτου 'π' τ' Σταυρό, γι' ν' μ'ς κάμουν 'λεύθερους, κα' το'τος, κα' 'σοι το' 'μοιάζουν, πολεμο'ν, γι' 'νταμοιβή, ν' το'ς σηκώσουν τ' γλ'σσα.

ΤΕΛΟΣ

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. 'γράφηκε στ' Ζάκυνθο τ' 1824, 'πως μ'ς πληροφορε' ' Γ. Τερτσέτης. 'ντίγραφο το' Διαλόγου, μ' 'δεια το' ποιητ', 'π'ρε τότε ' φίλος του Πήλικας. Τ' 'ντίγραφο 'κε'νο, 'ποσπασματικό, 'στειλε ' Τερτσέτης στ'ν Πολυλ'. ' Τερτσέτης μ'ς πληροφορε' 'κόμα π'ς ' Σολωμ'ς δ'ν 'πιθεώρησε τ' 'ντίγραφο Πήλικα? 'τσι δ'ν ε'μαστε βέβαιοι τελείως γι' τ'ν 'κρίβεια τ'ς γραφ'ς του.

Σημείωση Τερτσέτη: Ήγραψε τὴν Διάλογον ὁ Διονύσιος Σολωμὸς ἐν Ζάκυνθον κατὰ τὴν 1824. Στίζεται τὸ ἑντίγραφον, ἔτελός τις κατωτέρω θέλομεν σημειώσῃ, τὸ ποῖον φίλος τοῦ τις ἑντέγραψεν κατὰ παραγγελίαν τοῦ ποιητοῦ καὶ πρὸς χρῆσιν τοῦ ἑλλῶ οὔτε τὸ ὑπεβώρησεν, οὔτε δημοσίευσεν τὴν Διάλογον ὁ τὴν δημοσιεύομεν κατὰ τὸ ἑντίγραφον τοῦτο.

2. Στὴ φήμη στρέφουν, κὶ ἔχι στην ἡλήθεια,
τὸ βλέμμα καὶ στεριώνουν ἑτσί γνώμη
προτὸ τὴν τέχνην ὅτ νοῦ νὸ ἑκούσουν.
(μετάφρ. Νίκος Κούρκουλος)

3. ὦμα ὅς καὶ ὀυλιέτα, 6.42.43

4. Ξεχάστηκε ἡλὴ ἡ γλῶσσα ποῦ μιλοῦσα
Παράδεισος, XXVI.124 (μετάφρ. Γ. Κότσιρας)
ὅ ὅ μιλᾷ ὅ ὅ δάμ.

5. ὅπ τὸ **Περὶ τοῦ ἡήτορος**, τὸ Κικέρωνα στὸ ὑπόσπασμα αὐτὸ γίνεται λόγος γιὰ τὴν Σωκράτη; σὲ μετάφραση: Σύμφωνα μὲ τὴν ὑμόφωνη μαρτυρία τὴν μορφωμένων καὶ τὴν ὑτυμηγορία ἡλὴ τὸς ἡλλάδας, χάρη στὴν ἐφυῖα, τὴν ἡύνοια, τὸ χάρη καὶ τὸ φινέτσα τοῦ ἡλλῶ καὶ τὴν ἐφράδεια (ὅκοὸς Σοφολογιότατε; ἐφράδεια) τὴν ποικιλία καὶ τὴν πληρότητά τοῦ, ἐκόλα ξεχώριζε πάνω ὅπ ἡλους τοὸς ἡλλους, ὅπουδήποτε κὶ ἡν ὅστρεφε τὴν προσοχή τοῦ.

6. Πλάτωνας, **ἡλκιβιάδης** 1. Παρατίθεται ὅδὸ ὅ μετάφραση τὸς ἡκδοσης τοῦ Κάκτου: - Αἡ. ὅτσι πιστεύω; ἐναι πάντως ἡκανοῦ νὸ διδάξουν πολλὸ ἡλλα σπουδαιότερα ὅπ τὸ παιχνίδι τὴν πεσσοῦν. - ΣΩ. Ποῦα ἐναι αὐτά; - Αἡ. ἡς ποῦμε, ἡγὲ διδάχτηκα ὅπ αὐτοὸς τὸ ἡλληνικά, καὶ δὲν θὲ μποροῦσα νὸ ἡναφέρω συγκεκριμένο δάσκαλό μου, ἡλλῶ λέω πὲς τοῦτο ἡνήκει σὲ κείνους γιὰ τοὸς ἡποίους λὲς ὅτι δὲν ἐναι σπουδαῖοι δάσκαλοι. - ΣΩ. Εἡγενικέ μου, οὔ πολλοὸ ἐναι καλοὸ δάσκαλοι τοῦ ἡντικειμένου τούτου, καὶ δίκαια θὲ ἡπαινοῦνταν γιὰ τὸ διδασκαλία τοὺς. - Αἡ. Δηλαδή; - ΣΩ. ἡπειδὴ κατέχουν ἡς πρὸς αὐτὸ ὅ,τι πρέπει νὸ ἡχουν οὔ καλοὸ δάσκαλοι.

7 .Κι ?ς ξύπνησα προτο? χαράξει ? μέρα,
Ν? κλα?ν? στ?ν ?πνο νιώθω τ? παιδιά μου
Κοντά μου ?κε?, κα? ν? ζητο?ν ψωμάκι.
Κόλαση, XXXIII.37-39 (Μετάφρ. Γ. Κότσιρας)

8 .Συντετμημένος τύπος το? «δ?μα», πο? ?μφανίζεται 25 φορ?ς στον ?μνηρο, π.χ. ?λιάδα Α426.

9 .Κι ?λλες μαζί της πιάνουν τ? χορό τους
κι ?ς σπίθες πο? πετο?ν μ? γρηγοράδα
μοναστραπ?ς μακριά μου ?φανιστ?καν.
Παράδεισος, VII.7-9 (μετάφρ. Ν. Καζαντζάκης)

10 .?φτασα ?κε? πο? κάθε φ?ς σωπαίνει
Κόλαση, V.28 (μετάφρ. Ν. Καζαντζάκης)

11 .?σκωσε τ? φριχτ? θροφ? ?π? τ? στόμα
σφουγγίζοντάς το ? κολασμένος το?τος
π? στ? μαλλι? το? φαγωμένου σβέρκου
Κόλαση, XXXIII.1

12 .Σημείωση Γ. Τερτσέττη: ?ως ?δ? τελειώνουν τ? πρ?το, δεύτερο, κα? τρίτο τετράδιον?
δ?ν ε?ρέθη τ? τέταρτο, ?σως λείπει κα? τ? πέμπτο? τ? ?κόλουθον ε?ναι τ? ?στερινό.

Αναδημοσίευση από τον εξαιρετικό ιστότοπο <http://www.sarantakos.com>